

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІННОВАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ

VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Суми, 16–17 березня 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

КРИЛАТІ ВИРАЗИ В НІМЕЦЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

Мазун М. О.

Кобяков О. М., канд.техн.наук, доцент

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – ст. викладач Чепелюк А. Д.

Активне цитування слів і виразів з книг і кіно – помітне явище в мовній практиці носіїв різних мов, яке отримало особливого поширення в ХХ столітті. Вони входять в активний мовний запас багатьох людей, часто будучи найважливішим фактором соціальної поведінки.

Під терміном «крилаті слова» розуміються цитати і вислови з літературно-художніх творів, різні вислови історичних осіб, імена міфологічних, фольклорних і літературних персонажів, що відірвалися від першоджерела і отримали друге життя в повсякденній мові. Їх своєрідність полягає в афористичності, яка набувається протягом конкретного часового відрізка. Досить суттєва їх роль є у формуванні загальнонаціональної мови. З'явившись в одній мові, вони мають особливість легко переходити в іншу мову та набувати популярності, досягати широкого вжитку, цитуватися не лише мовою оригіналу, але й мовами перекладу. Це явище можна простежити на прикладі вислову О. С. Грибоєдова: „Dem Glücklichen schlägt keine Stunde“ (Pleasant hours fly fast) – Щасливі на години не зважають [1, с. 1056].

Походять ці сполуки від доказових джерел: Біблії (Der Mensch lebt nicht vom Brot allein (Man does not live by bread alone) – не одним хлібом живе людина; Niemand kann zweien Herren dienen (No man can serve two masters) – ніхто не може служити двом панам), висловів письменників (Shakespeare: Sein oder nicht sein, das ist hier die Frage (To be, or not to be: that is the question) – Шекспір: бути чи не бути, ось в чому питання; Goethe: Es irrt der Mensch, solang er strebt (Man errs as long as he doth strive) – людині притаманно помилятися), політиків і вчених (Darwin: Kampf um Dasein (the struggle for existence) – Дарвін: Боротьба за існування) [2,с.84].

Основні властивості крилатих слів – це влучність і стислість, завдяки яким вони легко запам'ятовуються і легко поширюються. Вони, на відміну від афоризмів, не мають завершених умовиводів. Це скоріше поняття, а не судження. Вони можуть складатися з одного слова, у той час як мінімальна кількість слів у афоризмі – два.

Крилаті слова не викликають роздумів і діють на свідомість лише в тісному союзі зі своїм родоводом. Ця їхня особливість обумовлює їх обов'язкове широке поширення, їх масову відтворюваність. Якщо афоризм, який тільки-но з'явився, є завжди зрозумілим, то «крилатим» слово стає лише після широкої гласності, коли людям добре відомі умови його виникнення. Але потрібно зауважити, що інколи крилатий вислів може стати афоризмом. Іноді він набуває глибокий і завершений сенс, повністю відриваючись від тієї ситуації, яка його породила.

Вживання крилатих виразів притаманне людям різних професій, різного віку, статусу. Використання їх показує, наскільки людина є освіченою, наскільки багатий її внутрішній світ. Сприйняття учасником комунікації цих виразів можна порівняти із спогляданням картини: явища чи предмета, на яких фокусується увага. Якщо широкоформатні тексти дають змогу вийти на вищі рівні абстрагування поступово, то КВ відразу піднімають на найвищий рівень абстрагування, привертають увагу лаконічністю, беруть в полон художньою формою та спонукають до дії глибиною думки [3, с. 128]. Як наприклад вислів Гете: „Nur der verdient sich Freiheit wie das Leben, der täglich sie erobern muss!“ (He alone is worthy of life and liberty who fights every day for his values! – Лише той гідний життя і свободи, хто кожен день за них іде на бій!) – є не лише просто популярною цитатою, яка часто вживається у мовленні, але і має глибокий зміст.

Сферою вживання крилатих виразів нині являється не лише розмовна мова, а й письмовий варіант літературної мови, де вони часто виконують ряд функцій: когнітивну, комунікативну, прагматичну, естетичну.

Отже, крилаті вирази займають чільне місце в кожній мові, а їхнє стилістичне використання може стати предметом особливого розгляду. Вони несуть в собі не тільки предметну, а й естетичну інформацію, що і підкреслює їхню особливість та дає змогу без сумнівів називати їх текстотворчими формами.

1. Duden. Das große Wörterbuch der deutschen Sprache in sechs Bänden. Herausgegeben und bearbeitet vom Wissenschaftlichen Rat und den Mitarbeitern der Dudenredaktion unter Leitung von G. Drosdowski. Mannheim – Wien – Zürich : Bibliographisches Institut, 1997. – 2992 S.

2. Огуй О. Д. Лексикологія німецької мови. *Lexikologie der deutschen Sprache* : Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 416 с.
3. Методологічні проблеми сучасного перекладу / Матеріали VIII Міжнародної науково-методичної конференції (23-25 січня 2009 року). – Суми : Вид-во СумДУ, 2009. – 145 с.
4. Кобякова І. К. Концептуалізація та категоризація гумору / І. К. Кобякова // Вісник Сумського державного університету. Серія Філологічні науки. – 2006. – №11(95), Т.1. – С. 35-39.

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З МАРКЕРАМИ МІРИ ТА КІЛЬКОСТІ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Малишевська А. О.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник — ст. викладач Чепелюк А. Д.

Багатство мови це в першу чергу багатство її фразеології, тобто прислів'їв, приказок, крилатих висловів, влучних словосполучень. Часто за такими словами та словосполученнями стоять історичні епохи – події, уявлення та вірування минулих поколінь, факти з далекого минулого.

Вивченням фразеологічних одиниць займалося багато вітчизняних вчених-мовознавців, серед яких Я. Баран, В. Гаврись, А. Райхштейн, І. Чернишова, та багато інших.

З давніх часів числам приписували прихований сенс і можливість впливу на все навколишнє, з їх допомогою намагалися описати навколишній світ і місце людини в ньому. Числа вважалися невід'ємними характеристиками всіх істот і предметів. Будучи у складі фразеологічної одиниці, числівникові одиниці переосмислюються і часто утворюють цілісне фразеологічне значення. Якщо в звичайному вживанні числівник вказує в основному на кількість або порядок, то у складі фразеологічної одиниці числівник, володіючи образністю і емоційністю, виконує іншу функцію.

Семантика числа у фразеологічних одиницях сучасної німецької мови близька до універсальї семантики числа. За Е. Т. Беллом число 1 – це число Бога, Єдиного [1]. Воно символізує Батька, Творця,